

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

21. Quænam alia in diebus ieiuniorum sint iure Canonico, & Ciuili
prohibita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

nos non peccare, cum rem petimus ab altero per se bonam, vel indifferentem, qua ille si velit, bene vti potest; non tamen si rem per se malam petamus, & qua alter bene vti non potest. Nos item non peccamus, si in bonis iure nostro utimur, quamuis nouerimus alios deprauiato suæ voluntatis affectu peccaturos. At cū inuitamus ad cenam simpliciter alterum, quem certò, vel probabiliter credimus contra ieiunium facturum, non inuitamus ad rem bonam, & qua ille si velit, vti bene possit, & ideo meo iudicio non sumus à peccato liberi.

Quoddecimò queritur, An pater familias ministrans cenam suæ familiæ, vt filijs, famulis, seruis, cum tamen ieiunium illi seruare deberent, lethale peccatum admittat? Dux sententiæ sunt; vna simpliciter ait, eum grauitè peccare. Medina *Tract. de Ieiunio, questione de his, per qua ieiunium soluitur. Mai. quarto distinctione 15. questione quarta, §. duobus aut.* Altera docet non semper peccare. Dicendum existimo in primis, eum lethaliter peccare, si in die ieiunij compellat familiam, quæ ieiunium agere debet, ad opera, quæ cum ieiunio stare non possunt, si in alium diem differri commodè queunt. Sic Gabr. *secundo distinctione 17. articulo tertio.* Deinde pater familias debet, si commodè potest, ministrare & præbere familiæ alimenta commoda, & licita siue iure permissa in die ieiunij, vt ita familia sustentetur, & simul ieiunium seruare queat debet enim impedimenta remouere, & curare, ne familia debitum ieiunium omittat, aut violet cibis prohibitis utendo. Mai. *loco citato.* Verùm non cogitur vllò præcepto familiam per vim compellere ad ieiunia seruanda: sed tanquàm bonus pater aut dominus lege charitatis, & correctionis fraternæ cogitur familiam monere, & curare, vt ieiunia iudicia ab Ecclesia seruet, & debet eos cibos tantum ministrare, qui in diebus ieiuniorum iure aut consuetudine præscripta permittuntur. Ledesmi. *in quarto Part. 2. quest. 17. artic. 6. dicit. 4.*

Decimotertiò queritur, An peccent qui in diebus ieiuniorum cibos prohibitos venales exponunt? Respondeo, Magistratum esse prohibere, ne tales cibi venales exponantur, vt sic multorum peccata deurentur: An verò peccent priuati homines qui huiusmodi cibos vendunt occultè, duæ sunt opiniones. Prima negat ea ratione, quòd nò videantur simul operari cum ijs qui mala fide emunt, quippe qui deprauiato voluntatis affectu peccant. Deinde multi sunt, quibus fas est prædictos emere cibos, nec venditores vlla lege coguntur explorare emptorum causas, emane ne iure, an contra ius. Prætereà nemo malus credi potest, nisi id certò & euidenter confiterit: ergo si venditor certò non nouerit emptorem in emendo peccare, vendendo non peccat. Oppositum affirmat opinio secundarum quia inde multorum peccatorum occasiones oriuntur, ea enim data occasione multi ieiunia soluunt ac violant, & lege charitatis debet quisque alium monere, & impedire ne peccet: item quia occasionem peccandi debet quisque præcidere: & hæc opinio videtur quibusdam esse probabilior & verior. Nam ideo Respublica vetat ne tales cibi publicè vendantur. Dicendum existimo: Si quis

priuatum & occultè vendat, non videtur peccare, si nesciat, vtrum bona fide, an mala emptor emat: secus tamen est, si probabiliter nouerit aut dubitauerit emptorem emendo peccare. Nemo malus existimatur & creditur, nisi certò vel probabiliter confiterit eum malum esse.

Caput XXI.

Quenam alia in diebus ieiuniorum sint iure Canonico & civili prohibita.

PRIMO queritur, An etiam sint alia, quæ olim ius Canonicum vel civile vetterit in diebus ieiuniorum? Respondeo, alia esse, ea nempe quæ sequuntur. Nam in Concilio Laodiceno Canon. 51. & refertur cap. Non oportet de Consecratione dist. 33. questione quarta est constitutum sic: Non oportet in Quadragesima Martyrum natalitia celebrari, sed eorum in Sabbato & Dominica tantum memoria fiat. Idem habetur in cap. Non licet, eadem Distinctione, & questione ex Synodis Græcicis, quas Martinus Bracarensis Episcopus collegit. Olim Ecclesia Latina hunc morem seruauit, & maxime Ambrosius in Ecclesia Mediolanensi. Vnde Episcopi Hispanienses diem festum Annuntiationis dominicæ transfulerunt in diem 18. Decembris, vt habetur in concil. Toletano. 9. anno salutis humanæ 655. & sacra anniuersaria B. Ambrosij celebritas colitur non in die obitus eius, is enim incidit in Quadragesimam, quarta die Aprilis: ordinatio verò eius in Mensen Decembrem septimo die. Dies quoque festus S. Benedicti olim agebatur in mense Iulio, non Aprili. Nunc verò huiusmodi Canon non est vsu & consuetudine in Ecclesia receptus.

Secundò queritur, An in diebus ieiuniorum iudiciales actus sint iure Civili, aut Canonico prohibiti? Respondeo in l. Quadragesima. c. de Ferijs. Imperatores Valentinianus, Valens, & Gratianus ita lege lata sanxerunt: Quadragesima diebus qui auspicio ceremoniarum paschale tempus anticipant, omnis cognitio inibeatur criminalium questionum. Hæc tamen lex, iam consuetudine est abrogata.

Tertiò queritur, An nuptiæ sint in diebus ieiuniorum prohibita? Respondeo, in Synodo Laodicena can. 52. qui Canon refertur in c. Non oportet 33 q. 4. statutum esse, ne in Quadragesima, aut nuptiæ, aut quælibet natalitia celebrentur. Natalitia, Synodus intelligit dies natales Principum, vel virorum insignium, in quibus Epulæ & conuiuia fieri solent. Nuptiæ verò accipit, prout significant solemnes, eas quas Theologi Nuptiarum benedictiones appellant, quibus coniuges in Sacris ædibus à Sacerdote inter Missarum solemnia sacrari solent. Eodem modo intelligitur quod respondit Nicolaus I. ad consulta Bulgarorum. & habetur in c. Nec uxorem. 33. q. 4. vbi dicitur: Nec uxorem ducere, nec conuiuia facere in Quadragesimali tempore conuenire posse vllò modo arbitror. Huc accedit quod ex Concilio Hybernensi in eadem dist. & quest. nuper allata c. Non oportet, refertur, nimirum: Non oportet à Septuagesima vsque in Octauam Paschæ, & tribus

et domadibus ante festiuitatem Sancti Ioannis Baptistae, & ab Aduentu Domini vsque post Epiphaniam, nuptias celebrare: quod si factum fuerit seporentur. Hoc decretum continetur etiam in cap. Capellanus de Ferijs. **QVÆRES,** cur his tribus temporibus sint solemnes nuptiae prohibita? Quidam respondent id factum esse, quod olim ter in anno diuinam Eucharistiam Christiani perciperent, in Natali nempe Domini & in Paschate, & in Pentecosten: quapropter ut multo tempore se ad tam salutaris, & diuini cibi sumptionem prepararent, lege cautum est, ne his tribus temporibus fierent solemnes nuptiae. Ego tamen probabile existimo, interdictas fuisse nuptias propter triplex publicum & solemne ieiunium, quod tribus hisce temporibus suscipi quotannis ac seruari solebat. Primo deputabatur nouem hebdomada ante Pascha, ea, quam supra dixi, ratione. Deinde consecrabantur tres hebdomadae ante diem Natalem sancti Ioannis Baptistae, quae inchoabantur iuxta multorum ritum & morem, tribus diebus ante festum Dominicae resurrectionis. Quare in praedicto Canone tres hebdomadae ante Natalem diem Sancti Ioannis Baptistae non intelliguntur proximè praecedentes ipsam diem festum, sed cum interuallo trium aliarum hebdomadarum: nam accipiuntur tres hebdomadae. Vna, in quam incidit Dominica ascensio, & triduum Rogationum: Secunda, quae proximè praecedit Pentecosten. Tertia, est ipsa Pentecosten hebdomada. Nam triduo Rogationum ieiunium celebratur, & post Domini in caelos ascensum, multi ieiunium agebant vsque ad Pentecosten, ut implerent illud quod dixit Christus. *Tunc ieiunabunt, cum auferetur Sponsus ab eis:* & in hebdomada Pentecosten, actiuum Quatuor Temporum ieiunium seruabatur: & in Aduentu Domini ut superius suo loco dixi, Romani ieiunium suscipiebant: & post Aduentum succedunt dies Natalis Dominici vsque ad Epiphaniam; quibus diebus diuinis rebus tantum, non nuptijs studendum curauit Ecclesia. Sciendum tamen, in Concilio Tridentino sessione vigesima quarta, capite decimo, de Reformatione Matrimonij: huiusmodi Decretum esse ex parte abrogatum. Sic enim ibi habetur: *Ab Aduentu Domini nostri vsque in diem Epiphaniae, & à feria quarta Cinerum vsque in Octauam Paschatae inclusiue antiquas solemnes nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obseruari Sancta Synodus praecipit: in alijs vero Temporibus nuptias solemniter celebrari permittit.*

Matth. 9.

Quarto queritur, An bellare in diebus ieiuniorum, sit iure prohibitum? **Respondeo;** in capite primo, de Trenga & Pace, Alexander III. in Concilio Lateranensi lege sancitur, ut pacis foedera omnino seruentur ab Aduentu Domini vsque ad Octauam Epiphaniae, & à Septuagesima vsque ad Octauam Paschae, & à quarta feria post occasum solis, vsque ad secundam feriam in ortu solis: eo quod olim Romani feriam quintam à ieiunio liberam colebant. In ea enim Christus Dominus in caelos ascendit, & in feria sexta ieiunium seruabant ob necem & sepulturam Domini, & in Sabato ob mortem, & luctum Apostolorum: Dominicam diem ob Domini resurrectionem ut sanctam veneramus.

Quinto queritur, An in diebus ieiuniorum sit iure vetitum corpus coena reficere, antequam vesperinum officium fiat? **Respondeo;** in cap. Solem, De Consecratione distinctione prima, constitutum esse, ne in Quadragesima ante vesperinum Officium, ieiunium soluat. Et quia consuetudine nunc in Quadragesima ad meridiem corpus esca reficitur, inde fit ut Clerici vesperinum Officium in sacris & diuisis solemnibus ritu decantent post Missae sacrificium perfectum, antequam cibum capiant. **Quaestio** vero est, An ceteri qui Diuinum Officium priuatim perfoluere canonica lege coguntur, id praestare debeant, priusquam cibum in meridie sumant. Quidam affirmant, alij vero negant: de quo commodius dicemus suo loco. Ceteris vero ieiuniorum diebus non est iure canonico decretum, ut vesperinum officium ante refectionem corporis perfoluatur: sed solum, ut ad horam sextam res diuina fiat, & ad horam nonam ieiunium relaxetur.

Sexto queritur, Quidam qui olim solemnem agebant poenitentiam, facere debeant in diebus ieiuniorum? **Annondum** est, tunc Christianos in duas veluti Classes fuisse diuisos, in Fideles inquam, & Catechumenos, Catechumenos, inquit Augustinus sermone 46. de verbis Domini, Sacramenta fidelium non produntur: Porro Catechumenorum duae erant classes; alij Audientes vocabantur, alij Competentes, siue Electi, Fideles vero etiam ipsi in tres erant Ordines distributi: vnus erat Clericorum, alter Laicorum, tertius Poenitentium, qui ob certa quaedam delicta, quibus alios publice conturbauerant, à fidelium coetu & conuentu segregati, extra Ecclesiam electi, suorum peccatorum agere poenitentiam cogebantur. Hi Poenitentes singulis ieiuniorum diebus, aut saltem in capite ieiunij Quadragesimae, ad Ecclesiam venire debebant, ut capita sacerdotibus submitterent, qui eis manus imponerent, & Deum pro ipsis precarentur. Unde quartus synodus Carthagenensis Canone octauo statuit, ut omni tempore ieiunij manus & poenitentibus à Sacerdotibus imponerentur. Refert deinde Gratianus distinctione 50. in capite, quod incipit: *In capite Quadragesimae, omnes poenitentes ante fores Ecclesiae se praesentent Episcopo ciuitatis sacco induti, nudis pedibus, vultibus in terram demissis, reos se esse, ipso habitu & cultu protestantes:* & ibi adesse debent Presbyteri, Parochiani, & Presbyter Poenitentium, qui eorum poenitentiam, & conuersionem diligenter inspicere debent. Post haec eos in Ecclesiam inducant, & cum omni Clero septem Poenitentiae psalmos in terra prostrati Episcopo cum Lachrymis pro eorum solutione decantent. Tunc reuertens ab oratione suam eis imponat, benedictionem aquam super eos largiat: cuiusmodi mirat: deinde ciliicio capita eorum operiet, & cum gemitu crebris suspirijs denunciet eis: *Quoniam sic Adam proiectus est de Paradiso, ita ipsi pro peccatis ab Ecclesia eiecimus.* Postea iubeat ministris, ut eos extra ianuam Ecclesiae expellant. Clerus vero sequatur eos cum responsorijs: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* In sacra autem Domini coena rursus ab eorum Decanis, & eorum Presbyteris, Ecclesia luminibus represententur. Nam ut constat ex Innocentio I. in capite, De Poenitentibus, de Consecratione distinctione tertia, Poenitentes siue ex grauioribus & non missis siue ex leuioribus: poenitentiam

tentiam

rentiam agunt, si nulla interueniat agridudo, quinta feria ante Pascha, remissionem, Romana ecclesia consuetudine, accipiant. Singulis igitur annis poenitentes feria quinta, Maioris hebdomadae ad Ecclesiam conueniebant, reconciliabantur, & Sacrosanctam percipiebant Eucharistiam vt ait Glossa eo loco. **QVAERES**, cur eo die potius quam alio, eos sibi Ecclesia reconciliabat, eiusque Dominicum panem sanctum porrigebat? **Respondeo**, Ecclesiam in hac re, Christi exemplum imitari uoluisse, qui eo die pedes Discipulorum suorum lauit, vna cum eis coenauit, eiusque suum corpus & sanguinem impertiuit. Huius antiquae consuetudinis & moris duo adhuc vestigia cernere licet. Etenim feria quarta Cinerum, quod Caput Ieiunij vocamus, omnes ad Ecclesiam conuenire solent, & sacerdos eorum capita sacro Cinere, & aqua item sacrata aspergit. Sacrae item Fidei Inquisitores aliquos Ecclesiae reconciliant, eiusque ad certum tempus, vel ad vitam etiam poenitentiam alicubi iniungunt; & ideo paruulum quandam faccum eorum humeris imponunt: qui cum ab Episcopo olim Poenitentibus daretur, coepit Saccus benedictus vocari. Quare nunc saccus ab Inquisitoribus impositus, vulgari Hispanico sermone dici solet, san benito, id est, saccus benedictus, maximi apud Hispanos dedecoris & ignominiae.

Septimo quaeritur, An quis per alium quempiam ieiunium agere queat, vt sic Ecclesia praecipio satis faciat. Hanc quaestionem tractauit Glossa in dist. 1. de ieiunio. **de Penitentia distinctione tertia, cap. Penitentia**, & vtriusque rationes & argumenta proponit: ac tandem videtur concludere, id fieri non posse, probatque ex cap. ultimo de offi. iud. deleg. 1. **Is autem**, vbi legitur: **Is autem, cui iniungitur, vt personaliter negotium exequatur, potest, dummodo partes consentiant, hoc alij delegare.** Docet itidem (quicquid sit de alijs) per filium posse patrem ieiunium seruare, & e contrario: tum quia eadem persona censetur, 25. quaestione tertia. **si ac autoritate**; tum quia patres magis reuerentur in filijs, quam in seiphs. **ss. Quod meum causa, l. Isti quidem s. vltimo.** Accedit, quod quis potest per alterum iurisfacere ac debitum soluere. Caeterum dicendum est, ieiunium aut imperatur alicui, vt corpus castiget ac domet, & hac ratione nemo potest per alterum ieiunium suscipere & agere, cuiusmodi sunt ieiunia quae indicit Ecclesia aut Confessarius; Aut ieiunium iudicis sententia iniungitur tanquam poena peccatis debita; & hoc modo, nisi aliquid aliud impediatur, potest quis per alium debita ieiunia persolvere; sic etiam viuorum ieiunia mortuis prodesse queant in modum suffragij.

Cap. XXII.

De ieiunio, quod ius naturale praescribit.

PRIMO quaeritur, Qualisnam abstinentia sit ieiunium, quod est tantum iuris naturalis? **Respondeo**, ieiunium naturale, in multis a Ieiunio Ecclesiastico differre, nec enim postulat certum cibi genus, nec definitos & statos dies, & tempora, nec vnicam corporis refectionem; sed

tantum est abstinentia quaedam, qua nobis ipsi cibum, & potu subtrahimus, prout certa ratio praescribit ac praecipit.

Secundo quaeritur, Ieiunium quanta sit abstinentia? **Respondeo**: si de ieiunio Ecclesiastico Quadragenario, quod nunc est in vsu & more, loquamur, id vna cum Apostolorum institutione & doctrina coepit: nam ipsi Apostoli, vt haecenus vidimus, Quadragenarium ieiunium, quod proximè ante Pascha suscipitur, lege sanxerunt. Si verò sit sermo de ieiunio, quod ius naturale praecipit, id vna cum ipso rationis instinctu nobis insitum est & innatum ieiunij praecipit: nam à natura ipsa cum ratione virtutum semina accepimus, vt propterea abstinentiam, sicut alias moru virtutes, ratio naturalis assidua excitatione pignat ac procreet. Quod si de iure diuino scripto sermo sit, legimus in scriptura primo nostro parenti praecipit certi ieiunij, & abstinentiae esse datum, cum dictum est illi: **Ex omni ligno Paradisi comedet: de ligno autem scientiae boni, & mali ne comedas.** In quacunque enim die comederis ex eo, morte morieris. Et ideo Tertullianus lib. aduersus Psychicos, cap. 3. Basil. homil. de laudibus ieiunij. Ambros. de Helia, & ieiunio, cap. 4. Auditor sermonum ad fratres in Eremol. sermon. 25. & alij patres communiter tradiderunt, Ieiunij legem esse ante peccatum in Paradiso sanctam, ac primum datum homini praecipit, fuisse de ieiunio obseruando, hoc est, de abstinentia à certo cibi genere. Vocatur quidem à quibusdam in dubium, An primis Mundi nascens temporibus fuerit homini concessus carniū esus, & sunt qui sentiant, nullum ante Diluuium carniū, aut pisciū vsum fuisse; Alij verò ex scripturis eum colligunt fuisse. Nam certa illa extat sancti Abelis commendatio, quod de gregis sui primogenitis, & eorum adipibus, Deo liberaliter obtulisset: at exijs quae Domino offerebantur, aliquid faceredit in vsum sibi sumebant: Noe item ex animantibus immundis biva tantum, ex mundis autem septena secum assumere, & in Arcam inferre à Deo iussus est. Forum igitur quae erant ad sacrificandum apta, aliquis erat humanus vsum: haec quaestio non est mei instituti.

Tertio quaeritur, Quanta & quocumque sit Ieiunij utilitas? **Respondeo**, magnam & multiplicem esse, vt ex Basilio, Ambrosio, Augustino, Hieronymo, Gregorio, & alijs patribus antiquis facile constat. Sed in primis Ieiunium conducit ad lasciuia corporis coercendam. Vnde Cyprianus: **In ieiunij, inquit, viuorum sentina siccatur; petulantia marces; concupiscentiae languent; fugitiae abeunt voluptates; extinguuntur actioe ardentis incendium, & flammuomi fornax Vulcani extincta intus, motes conterminos non aducit.** Ieiunium si discretione regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulae spoliat & exornat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit & arborat, & appetitus vagos distinguit & ligat. Ieiunium si humilitate ornetur, seruos Dei mundi efficiu contemptores. Tertullianus: **Nos certo cum uis, quod qui in carne sunt, Deo placere non possunt, non in substantia, sed in cura, in affectione, in operatione, in voluntate.** Macies non displicet Deo, nec datum est nobis corpus ad pondus, sed ad opus. Augustinus: **Princeps humani generis Adam quamdiu ieiunauit seruans mandatum, in Paradiso fuit: vbi verò comedit, eie-**

Genes. 2.

Genes. 4.

Infra 9.

Genes. 7.

Cypria ser. de Ieiunio.

Tertullia. lib. contra Psychicos. Rom. 8.

B. Aug. ser. 65. de tempore.